ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [PAOLO MENGOZZI]
SECINĀJUMI,
sniegti 2011. gada 15. decembrī[1]

Lieta C-604/10

Football Dataco Ltd
Football Association Premier League Ltd
Football League Limited
Scottish Premier League Ltd
Scottish Football League
PA Sport UK Ltd
pret
Yahoo! UK Limited
Stan James (Abingdon) Limited
Stan James PLC
Enetpulse APS

(Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 96/9/EK — Datubāzu tiesiskā aizsardzība — Futbola čempionātu programmas — Autortiesības

1. Šajā lietā Tiesa tiek aicināta papildināt savu judikatūru saistībā ar iespēju aizsargāt futbola čempionātu programmas, pamatojoties uz Direktīvu 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību (turpmāk tekstā arī – "direktīva")[2]. 2004. gadā Tiesa atzina, ka šādas programmas principā nevar tikt aizsargātas, pamatojoties uz tā sauktajām "sui generis" tiesībām, kas ir paredzētas direktīvā. Lai papildinātu judikatūru, šajā gadījumā ir jānoskaidro, vai un ar kādiem nosacījumiem ir piemērojama autortiesību sniegtā aizsardzība.

I – Atbilstošās tiesību normas

2. Direktīvā 96/9/EK ir paredzēts, ka datubāze var tikt aizsargāta divos dažādos veidos. Pirmkārt, ar autortiesību sniegto aizsardzību, kas 3. pantā ir definēta šādi:

"1. Saskaņā ar šo direktīvu datubāzes, kuras to satura atlases vai izkārtojuma ziņā ir autora paša intelekta radīts darbs, kā tādas ir aizsargājamas ar autortiesībām. Nosakot, vai tās jāaizsargā, neizmanto nekādus citus kritērijus.

2. Datubāzu autortiesību aizsardzība, ko paredz šī direktīva, neattiecas uz to saturu un neierobežo nekādas tiesības, kas attiecas uz pašu saturu."

1 — Oriģinālvaloda – itāļu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta direktīva (OV L 77, 20. lpp.).

3. Direktīvas 7. pantā ir paredzēta cita veida aizsardzība, t.s., "sui generis" aizsardzība attiecībā uz datubāzēm, kuru sagatavošanai ir bijis nepieciešams "būtisks ieguldījums":

"1. Tādas datubāzes veidotājam, kuras satura iegūšanā, pārbaudē vai noformēšanā ir veikts kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā būtisks ieguldījums, dalībvalstis nodrošina tiesības novērst visa datubāzes satura vai kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā būtiskas tā daļas iegūšanu.

[..]

4. Pirmajā punktā minētās tiesības piemēro neatkarīgi no tā, vai datubāze ir vai nav aizsargājama ar autortiesībām vai citām tiesībām. Turklāt tās piemēro neatkarīgi no tā, vai datubāzes saturs ir vai nav aizsargājams ar autortiesībām vai citām tiesībām. Datubāzu aizsardzība saskaņā ar 1. punktā minētajām tiesībām neierobežo tiesības, kas ir spēkā attiecībā uz to saturu."

4. Direktīvas 14. pants attiecas uz tās piemērošanu laikā. Šī panta 2. punktā īpaši ir norādīta norma, kas jāpiemēro gadījumā, kad datubāzi aizsargā autortiesības pirms direktīvas stāšanās spēkā, bet tā neatbilst prasībām, kam ir jābūt izpildītām, lai tā varētu tikt aizsargāta, pamatojoties uz pašu direktīvu:

"Ja šīs direktīvas publikācijas dienā dalībvalstī ar autortiesībām aizsargāta datubāze neatbilst 3. panta 1. punktā paredzētajiem autortiesību aizsardzības kritērijiem, tad [..] šī direktīva nesaīsina šai dalībvalstī paredzēto atlikušo autortiesību aizsardzības laiku."

II – Fakti, pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

5. Sabiedrības *Football Dataco Ltd* u.c. (turpmāk tekstā – "*Football Dataco* u.c.") organizē angļu un skotu futbola čempionātus. Šajā kontekstā tās izstrādā un dara zināmu visu to spēļu sarakstu, kas katru gadu tiks spēlētas šādos čempionātos. Atbildētājas – *Yahoo! UK Limited* u.c. (turpmāk tekstā – "*Yahoo* u.c.") – attiecīgās futbola programmas izmanto, lai sniegtu jaunākās ziņas un informāciju un/vai lai organizētu derības.

6. *Football Dataco* u.c. būtībā pieprasa *Yahoo* u.c. samaksāt maksu par to izstrādāto futbola programmu izmantošanu. Tās attiecībā uz šīm programmām pieprasa aizsardzību, pamatojoties uz direktīvu, gan atbilstoši autortiesībām, gan atbilstoši "sui generis" tiesībām.

7. Valsts tiesas ir izslēgušas aizsardzību, pamatojoties uz "sui generis" tiesībām, jo Tiesa nesen pavisam skaidri jau ir paudusi savu viedokli par šo jautājumu četros spriedumos, ko virspalāta pasludinājusi 2004. gada novembrī[3]. Savukārt, uzskatot, ka vēl nav atrisināts jautājums par iespējamo aizsardzību, pamatojoties uz autortiesībām, kas netika izvirzīts 2004. gadā izskatītajās lietās, iesniedzējtiesa apturēja tiesvedību un uzdeva šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Kāda ir nozīme Direktīvas 96/9/EK 3. panta 1. punktā ietvertajam formulējumam "datubāzes, kuras to satura atlases vai izkārtojuma ziņā ir autora paša intelekta radīts darbs", un it īpaši:

   a) vai tas neattiecas uz intelektuālajām pūlēm un prasmēm, ko izmanto datu radīšanai;

   b) vai frāze "atlases vai izkārtojuma ziņā" ietver īpašas nozīmes piešķiršanu jau pastāvošiem datiem (piemēram, nosakot futbola spēles datumu);

   c) vai formulējums "autora paša intelekta radīts darbs" nozīmē, ka autoram jāiegulda vairāk nekā tikai nozīmīgs darbs un prasmes, un, ja atbilde ir apstiprinoša, kas tas būtu?

3 — 2004. gada 9. novembra spriedumi lietā C-46/02 *Fixtures Marketing* (Krājums, I-10365. lpp.), lietā C-203/02 *The British Horseracing Board* u.c. (Krājums, I-10415. lpp.), lietā C-338/02 *Fixtures Marketing* (Krājums, I-10497. lpp.) un lietā C-444/02 *Fixtures Marketing* (Krājums, I-10549. lpp.).

2) Vai Direktīva nepieļauj valsts tiesību normās noteiktas autortiesības uz datubāzēm, kas nav paredzētas direktīvā?"

III – Par pirmo prejudiciālo jautājumu

8. Uzdodot savu pirmo prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu precizēt, ar kādiem nosacījumiem datubāze Direktīvas 96/9/EK nozīmē var tikt aizsargāta ar autortiesībām. Lai uz šo jautājumu varētu sniegt lietderīgu atbildi, vispirms īsumā ir jāizklāsta Tiesas judikatūra saistībā ar futbola spēļu programmām un pēc tam ir jāpārbauda, kādas ir attiecības starp abiem iespējamiem aizsardzības veidiem, pamatojoties uz direktīvu: pirmkārt, autortiesībām un, otrkārt, "sui generis" tiesībām.

A – *Tiesas judikatūra šajā jautājumā*

9. Tiesas judikatūrā, kas attiecas uz datubāzu aizsardzību, – un šajā gadījumā es īpaši atsaucos uz jau minētajiem 2004. gada novembra spriedumiem – ir izskaidroti divi būtiski aspekti, kas ir jāņem vērā, izskatot šajā lietā uzdotos prejudiciālos jautājumus.

10. Pirmkārt, futbola spēļu programma, pat ja to veido tikai parasts spēļu saraksts, ir jāuzskata par datubāzi direktīvas nozīmē[4]. Šādam aspektam piekrīt gan iesniedzējtiesa, gan visi lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši apsvērumus, un tādējādi tam vairs nav jāpievērš uzmanība.

11. Otrkārt, futbola spēļu programma neatbilst prasībām, kam ir jābūt izpildītām direktīvas 7. panta nozīmē, lai datubāzi aizsargātu "sui generis" tiesības. Programmas sagatavošana, proti, vairāku jau esošu datu iekļaušana strukturētā sarakstā (ziņas par katru spēli) neprasa nekādu būtisku ieguldījumu datu iegūšanai, pārbaudei vai noformēšanai[5]. Arī šim aspektam, kā es norādīju, iesniedzējtiesa piekrīt (kaut arī daži pamatlietas dalībnieki centās panākt, lai Tiesai tiktu uzdoti daži jautājumi arī saistībā ar "sui generis" tiesībām), un tādējādi tā savus jautājumus attiecināja tikai uz aizsardzību, kas ir pamatota ar autortiesībām.

B – *Attiecības starp aizsardzību, kas ir balstīta uz autortiesībām, un "sui generis" aizsardzību*

12. Vēl viens aspekts, kas noteikti ir jānoskaidro pirms pirmā jautājuma izskatīšanas, ir saistīts ar attiecībām starp diviem direktīvā paredzētajiem aizsardzības veidiem. Aplūkojot piemērojamās tiesību normas, faktiski varētu rasties jautājums, vai nepastāv *hierarhiskas attiecības* starp aizsardzību, kas ir pamatota ar autortiesībām, un "sui generis" aizsardzību. Līdzīgā interpretācijā, kas ir nostiprināta dažos autoritatīvos atzinumos[6] un netieši ir atgādināta arī dažos tiesas sēdē paustajos apsvērumos, "sui generis" aizsardzība ir uzskatīta par otrā līmeņa aizsardzību, kuru var atzīt tad, ja datubāzei nepiemīt oriģinalitāte, kas ir vajadzīga, lai tā būtu aizsargāta ar autortiesībām. Šādā gadījumā tas, ka Tiesa savos 2004. gada novembra spriedumos attiecībā uz futbola čempionātiem ir izslēgusi "sui generis" aizsardzību (tā sakot, "zemāko" aizsardzību), automātiski izslēdz arī aizsardzību (tā sakot, "augstāko" aizsardzību), kas ir balstīta uz autortiesībām.

13. Rūpīga direktīvas izpēte tomēr pierāda, ka šāda izpratne ir nepareiza un ka abi aizsardzības veidi ir jāuzskata par vienu no otra pilnīgi neatkarīgiem, kā faktiski, šķiet, to ir atzinuši arī visi lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši apsvērumus šajā lietā, to skaitā Komisija.

4 — Spriedums lietā C-444/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 23.–36. punkts).

5 — Spriedums lietā C-46/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 44.–47. punkts).

6 — Šajā ziņā it īpaši skat. Iekšējā tirgus ģenerāldirektorāta 2005. gada 12. decembra *Working Paper* "First evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases", kas ir pieejams Komisijas interneta vietnē.

14. Patiesībā ir jānorāda, ka direktīvā jau pats abu aizsardzības veidu priekšmets ir atšķirīgs. Pirmkārt, aizsardzība, kas ir balstīta uz autortiesībām, galvenokārt ir koncentrēta uz datubāzes *struktūru*, proti, uz veidu, kādā tās autors to konkrēti ir izveidojis, izvēloties iekļaujamos datus vai kārtību, kādā tie ir izkārtoti. Direktīvas 3. panta 2. punktā turklāt ir skaidri precizēts, ka šajā pantā paredzētās autortiesības "neattiecas uz [datubāzes] saturu [..]", ko autonomā veidā var aizsargāt ar autortiesībām, bet kas nav aizsargāts tāpēc, ka ir iekļauts aizsargātā datubāzē. Direktīvas preambulas piecpadsmitajā apsvērumā ir norādīts, ka autortiesību aizsardzībai ir "jāattiecas uz datubāzes struktūru". Savukārt "sui generis" aizsardzība ir tikai tiesības aizliegt *datubāzē ietverto datu* iegūšanu un/vai atkārtotu izmantošanu. Šādas tiesības ir atzītas nevis tāpēc, lai aizsargātu pašas datubāzes oriģinalitāti, bet tāpēc, lai kompensētu pūles, kas pieliktas, lai savāktu, pārbaudītu un/vai izvietotu tajā ietvertos datus [7].

15. Citiem vārdiem sakot, datubāze var tikt aizsargāta ar autortiesībām vien, ar "sui generis" tiesībām vien, ar abām šīm tiesībām kopā vai arī ne ar vienu no tām atkarībā no lietas apstākļiem.

C – *Datubāzes jēdziens direktīvas nozīmē*

16. Tas, ka abi iespējamie datubāzes aizsardzības veidi, kā jau tika norādīts iepriekš, ir pilnībā neatkarīgi viens no otra, tomēr nenozīmē, ka datubāzes jēdzienam, ko Tiesa ir aplūkojusi savos 2004. gada novembra spriedumos, ir jābūt atšķirīgam saistībā ar abiem tiesību veidiem. Tieši pretēji, es esmu pārliecināts, ka šādam jēdzienam noteikti ir jābūt identiskam. Nebūtu nekādas jēgas tam, ka direktīvas pamatjēdzienam, kas ir definēts tās 1. pantā, varētu būt atšķirīga nozīme, nepastāvot nekādam tiešam argumentam šajā ziņā, lai interpretētu divus dažādus tiesību akta pantus, kas turklāt saglabā savu nozīmi, ja tie tiek interpretēti, ņemot vērā datubāzes vienotu jēdzienu. Autortiesības var aizsargāt datubāzes struktūru, bet "sui generis" tiesības aizsargā tās saturu: taču tas nekādā ziņā nenozīmē, ka ir jābūt diviem dažādiem "datubāzes" jēdzieniem.

17. Šajā kontekstā Tiesa ir paskaidrojusi, ka direktīvas piedāvātās aizsardzības jomā *neietilpst datu radīšanas stadija, bet tikai to iegūšanas, pārbaudes un noformēšanas stadija* [8]. Citiem vārdiem sakot, interpretācijas veicējam ir jāidentificē "datubāze", pievēršot uzmanību tam, lai datu radīšanas brīdis, kam direktīvā nav nozīmes, skaidri tiktu nošķirts no brīža, kad šādi dati tiek savākti vai izstrādāti, kuram savukārt ir nozīme, nosakot, vai šāda datubāze var tikt aizsargāta.

18. Tiesa ir veikusi šādu nošķiršanu starp datu radīšanu un to iekļaušanu, aplūkojot "sui generis" aizsardzību. Manuprāt, tomēr runa ir par apsvērumiem, kas vispārīgāk attiecas uz pašu datubāzes jēdzienu direktīvas nozīmē. Turklāt šāds precizējums galu galā liek saprast, ka direktīva aizsargā *datubāzu radīšanu* – gan no to struktūras, gan no datu vākšanas viedokļa –, *taču neattiecas uz pašu datu kā tādu aizsardzību*. Turklāt direktīvas mērķis ir sekmēt informācijas vākšanas un piekļuves sistēmu izveidi [9], nevis datu radīšanu. Savā argumentācijā par datubāzes jēdzienu Tiesa turklāt atkārtoti uzstāja uz datubāzē ietverto datu neatkarīgo informatīvo vērtību [10].

19. Turklāt tas, ka direktīvā nekad netiek ņemtas vērā datu radīšanas darbības, ir pilnībā loģiski arī saistībā ar autortiesībām, jo, kā direktīvā tas ir uzsvērts, dati *kā tādi tomēr var tikt aizsargāti ar autortiesībām*, ja ir izpildītas prasības, neatkarīgi no tā, vai pastāv autortiesības uz datubāzi.

7 — Spriedums lietā C-46/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 39. punkts). Turklāt ir jānorāda, ka direktīvas 7. panta itāļu valodas versijā, šķiet, ir prasīts, lai datu iegūšanā, pārbaudē un noformēšanā būtu veikts būtisks ieguldījums. Savukārt pārējās valodu versijās ir izmantots saiklis *vai*, un tāpēc ir jāizmanto Tiesas sniegtā interpretācija: būtisks ieguldījums var tikt aizsargāts pat tad, ja runa ir tikai par datu iegūšanu, tikai par datu pārbaudi vai tikai par datu noformēšanu.

8 — Spriedumi lietā C-444/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 39. un 40. punkts) un lietā C-338/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 25. punkts).

9 — Spriedums lietā C-444/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 28. punkts).

10 — Turpat (29. un 33.–35. punkts).

20. Turklāt ir jānorāda, ka šajā lietā pati doma izmantot autortiesību aizsardzību, lai aizsargātu futbola spēļu programmas, šķiet pavisam dīvaina. Kā jau es norādīju iepriekš, autortiesības datubāzes gadījumā faktiski aizsargā galvenokārt tās "ārējo" daļu, tās struktūru. Kā var noprast, *Yahoo* u.c. izmanto *datus*, ko ir izstrādājušas sabiedrības, kuras organizē čempionātus, nevis iespējamo kārtību, kādā šādas sabiedrības datus dara zināmus sabiedrībai. Pavisam loģiski ir tas, ka, pirms Tiesas 2004. gada spriedumos tika izslēgta "sui generis" aizsardzības piemērojamība, vienīgais organizatoru sabiedrību aplūkotais aizsardzības veids bija "sui generis" aizsardzība, kas, kā jau tika minēts, vairāk aizsargā datubāzes saturu (vai, pareizāk sakot, pūles, kas vajadzīgas, lai to izveidotu un noformētu) nekā tās struktūru. Autortiesību izmantošana šajā gadījumā šķiet rezerves risinājums tam, ka Tiesa ir izslēgusi "sui generis" aizsardzību. Turklāt nebūt nav skaidrs, vai tas, ka attiecībā uz futbola spēļu programmām varētu pastāvēt iespējama uz autortiesībām balstīta aizsardzība, varētu radīt šķēršļus darbībai, ko pašreiz veic *Yahoo* u.c., kas, kā tas izriet no lietas materiāliem, šķiet, izmanto tikai neapstrādātus datus (dažādu spēļu datumus, laikus un komandas), nevis datubāzes struktūru.

21. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, var pāriet pie trīs iesniedzējtiesas uzdoto apakšjautājumu izskatīšanas. Atbilde uz tiem, kā būs redzams, ļaus sniegt atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu kopumā.

D – *Par pirmā prejudiciālā jautājuma a) punktā ietverto jautājumu*

22. Uzdodot pirmo no trim apakšjautājumiem, iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai darbība, kas tiek veikta, lai izveidotu datus, kuri ir ietverti datubāzē, ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai šāda datubāze ir aizsargājama, pamatojoties uz autortiesībām.

23. Atbilde uz šo jautājumu tieši izriet no tā, ko es iepriekš norādīju saistībā ar to, ka direktīvā "datubāze" noteikti ir vienots jēdziens. Pūles, kas pieliktas, lai izveidotu datus, nevar tikt ņemtas vērā, lai novērtētu tiesības uz aizsardzību, pamatojoties uz autortiesībām, tieši tāpat kā šīs pūles, kā to ir atzinusi Tiesa, nevar tikt ņemtas vērā, lai novērtētu tiesības uz "sui generis" aizsardzību. Datu izveide ir darbība, kas neietilpst direktīvas piemērošanas jomā.

24. Turklāt ir jānorāda, ka, lai gan darbības, kas ir veiktas datu izveidei, kā to ir apstiprinājusi Tiesa, nevar tikt ņemtas vērā "sui generis" aizsardzības nodrošināšanai, kas ir visciešāk saistīta ar datiem un to ieguvi, šādas darbības vēl jo vairāk nevar tikt ņemtas vērā saistībā ar aizsardzību, kas ir balstīta uz autortiesībām un kam ir ciešāka saikne ar datu vākšanu, un kas drīzāk ir koncentrēta uz to noformēšanu.

E – *Par pirmā prejudiciālā jautājuma b) punktā ietverto jautājumu*

25. Uzdodot otro apakšjautājumu, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu noskaidrot, vai datubāzes satura "atlase vai izkārtojums", kuru pārbaude dod iespēju noskaidrot, vai ir izpildītas prasības aizsardzības nodrošināšanai atbilstoši autortiesībām, var izpausties arī kā atbilstoša nozīmes piešķiršana jau pastāvošiem datiem.

26. Būtībā jautājums ir par to, vai "atlases vai [..] izkārtojuma" darbību, kas ir pietiekama, lai nodrošinātu aizsardzību, pamatojoties uz 3. pantu, veido fakts, piemēram, ka datubāzē iekļautam elementam tiek piešķirtas īpašas papildu pazīmes. Iesniedzējtiesa kā piemēru min to, ka tiek noteikts konkrētas divu futbola komandu spēles datums.

27. Uzskatu, ka tikko norādītais apakšjautājums ir balstīts uz kļūdainu pieņēmumu. Faktiski visas norādes, kas attiecas uz ikvienu spēli konkrētā čempionātā, *ir jāuzskata par tādām, kas ir noteiktas pirms datu ievadīšanas datubāzē*. Kā Tiesa to jau ir norādījusi, futbola spēļu programmas gadījumā datubāzē iekļautie pamatdati ir nevis visas komandas un visi iespējamie datumi, *bet gan īpaši dati par katru atsevišķu spēli,*

kas būs jāspēlē (datums, komanda, norises vieta utt.)[11]. Citiem vārdiem sakot, visu ikvienas spēles pazīmju noteikšana ietilpst datu izveides stadijā – kas, kā tika norādīts, ir izslēgta no aizsardzības, pamatojoties uz direktīvu, – un to nevar uzskatīt par datubāzē ietverto datu organizācijas rezultātu vai sekām.

28. Iesniedzējtiesa savukārt, šķiet, balstās uz pieņēmumu, ka datubāzē faktiski tiek iekļauti daži vienkārši saraksti: visas čempionāta komandas, visi datumi un visi iespējamie spēļu laiki. Šādā aspektā katras spēles īpašo pazīmju noteikšana (ieinteresētās komandas, diena un laiks) notiekot *pēc* pamatdatu ievadīšanas datubāzē. Šāda noteikšana esot datubāzes radīts *rezultāts*.

29. Manuprāt, šāda faktu interpretācija ir kļūdaina. Datubāzē netiek iekļauti vispārīgi komandu, datumu un iespējamo norises laiku saraksti. Datubāzē savukārt tiek iekļautas visas atsevišķās spēles, kas ir jāspēlē un *no kurām katrai piemīt savas konkrētas pazīmes*: norises laiks, datums, komandas, kas piedalās. Pāreja no vispārīgiem sarakstiem (piemēram, komandas A, B, C, D utt., datumi x, y, z utt.) uz katras atsevišķas spēles noteikšanu (piemēram, komanda A pret komandu B datumā x) *notiek datu radīšanas stadijā*, pirms to iekļaušanas datubāzē.

30. Tādējādi nav nozīmes detalizētajiem apsvērumiem, ko prasītājas pamatlietā paudušas, lai pierādītu, ka katras atsevišķas spēles pazīmju noteikšanas darbs nav tikai automātisks un tā veikšanai, gluži pretēji, ir nepieciešamas būtiskas spējas un kompetence. Šāda darbība faktiski ir iepriekšēja darbība, kas ir nošķirta no datubāzes izveides darbības.

31. Iepriekš izklāstītā interpretācija ir apstiprināta Tiesas judikatūrā, it īpaši tajās daļās, kurās ir uzsvērta nepieciešamība, lai atsevišķām datubāzes sastāvdaļām būtu autonoma informatīva vērtība[12]. Par autentiski "informatīviem" patiesībā, manuprāt, nevar uzskatīt vispārīgus komandu, datumu un norises laiku sarakstus. Šāda vērtība var būt tikai visu katras atsevišķas spēles pazīmju kopumam.

32. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka, ja apakšjautājums ir uzdots abstraktā veidā un ārpus šīs lietas faktiskajiem apstākļiem, uz to būtu jāsniedz apstiprinoša atbilde. Citiem vārdiem sakot, būtiskas nozīmes piešķiršanu jau esošu datu elementiem – kas īstenota, šādus datus iekļaujot datubāzē – var uzskatīt par "satura izkārtojumu", ko var ņemt vērā saistībā ar aizsardzību atbilstoši autortiesībām. Faktiski, manuprāt, nav šaubu, ka direktīvas kontekstā tam, ka datu iekļaušana datubāzē šiem datiem piešķir papildu vērtību vai nozīmi, saistībā ar vispārēju vērtējumu var būt nozīme, lai šādai datubāzei atzītu autortiesību aizsardzību. Turklāt tieši šāds ir tiesību normas mērķis, ar kuru ir paredzēts aizsargāt to, ko datubāze jebkādā veidā "piešķir" salīdzinājumā ar pamatdatiem, kas tajā ir iekļauti. Tomēr *visi* elementi, kas raksturo futbola čempionāta spēles, ir daļa no pamatdatiem, nevis rezultāts to iekļaušanai datubāzē.

F – *Par pirmā prejudiciālā jautājuma c) punktā ietverto jautājumu*

33. Uzdodot trešo apakšjautājumu, iesniedzējtiesa vēršas pie Tiesas saistībā ar datubāzes autora "intelekta radīta darba" jēdzienu. Acīmredzot jautājums ir saistīts ar faktu, ka direktīvas 3. pantā uz autortiesībām balstīta aizsardzība ir padarīta atkarīga tieši no tā, vai datubāze tās satura atlases vai izkārtojuma ziņā ir autora paša intelekta radīts darbs. Iesniedzējtiesa īpaši jautā, vai, lai pastāvētu intelekta radīts darbs, pietiek ar būtisku darba vai spēju ieguldījumu ("significant labour and skill").

34. Visticamāk arī šis trešais tāpat kā iepriekšējais apakšjautājums ir balstīts uz pieņēmumu, kas, manuprāt, ir kļūdains, ka pūles, ko pielikušas organizatores sabiedrības, lai noteiktu dažādu čempionāta spēļu dalībnieces komandas, datumus un norises laikus, t.i., pūles, kas neapšaubāmi prasa zināmu darba apjomu un pieredzi organizēšanā, ir saistītas ar datubāzes izveidi. Patiesībā, kā jau es norādīju iepriekš, šādas pūles savukārt ir jāpieliek agrākā stadijā – datu radīšanas stadijā, ko nevar ņemt vērā, lai novērtētu tiesības uz datubāzes aizsardzību.

11 — Spriedumi lietā C-46/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 41. un 42. punkts), lietā C-338/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 31. punkts) un lietā C-444/02 *Fixtures Marketing* (minēts 3. zemsvītras piezīmē, 47. punkts).

12 — Skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmi.

35. Katrā ziņā pat tad, ja neņem vērā šādu apsvērumu un valsts tiesas jautājumu aplūko abstrakti, atbilde, manuprāt, ir viennozīmīga: autortiesību aizsardzība ir atkarīga no tā, vai datubāzi raksturo "jaunrades" elements, un nepietiek ar to, ka datubāzes izveidei ir bijis nepieciešams veikt darbu un izmantot spējas.

36. Ir skaidrs, ka Savienībā pastāv atšķirīgi standarti attiecībā uz oriģinalitātes līmeni, kāds parasti tiek prasīts, lai atzītu autortiesību aizsardzību [13]. Dažās Savienības valstīs, kurās ir raksturīga *common law* tradīcija, atskaites kritērijs parasti ir tas, ka tiek veikts "darbs, darbība vai [pieliktas] pūles" (*labour, skills or effort*). Šī iemesla dēļ, piemēram, Apvienotajā Karalistē pirms direktīvas stāšanās spēkā uz datubāzēm parasti attiecās autortiesību aizsardzība. Datubāze bija aizsargāta ar autortiesībām, ja tās autoram tās izveidošanai bija jāpieliek zināmas pūles vai jāizmanto zināmas spējas. Savukārt valstīs, kurām ir raksturīgas kontinentālās tradīcijas, lai tiktu atzīta aizsardzība, pamatojoties uz autortiesībām, parasti tiek prasīts, lai darbs būtu jaunrades darbs vai lai tas jebkādā veidā paustu tā autora personību, kaut arī joprojām ir izslēgts jebkāds vērtējums saistībā ar darba kvalitāti vai "māksliniecisko" raksturu.

37. Šajā ziņā nav šaubu, ka attiecībā uz aizsardzību, pamatojoties uz autortiesībām, direktīvā ir atbalstīts oriģinalitātes jēdziens, kas ir kaut kas vairāk nekā tikai "mehāniskas" pūles, kas nepieciešamas, lai iegūtu datus un iekļautu tos datubāzē. Lai datubāze būtu aizsargāta ar autortiesībām, tai, kā tas ir skaidri norādīts direktīvas 3. pantā, ir jābūt tās autora "intelekta radītam darbam". Šāds formulējums neļauj rasties šaubām, un tajā ir pārņemta koncepcija, kas ir tipiska autortiesību kontinentālajai tradīcijai.

38. Ir skaidrs, ka nav iespējams vispārīgi visaptveroši definēt, kādos gadījumos runa ir par "intelekta radītu darbu". Runa ir par vērtējumu, kas, kā es norādīju, šajā gadījumā nav jāveic. Katrā ziņā, ja šāds vērtējums ir jāveic, valsts tiesai tas ir jāveic, ņemot vērā katra konkrēta gadījuma apstākļus.

39. Tiesai ir bijusi iespēja šajā sakarā sniegt dažas norādes, un tā īpaši ir uzsvērusi, ka autortiesību aizsardzība, kas direktīvas 3. pantā ir atzīta datubāzēm, Direktīvas 91/250 [14] 1. panta 3. punktā – datorprogrammām un Direktīvas 2006/116 [15] 6. pantā – fotogrāfijām, nozīmē, ka runa ir par "oriģināli[em] tajā ziņā, ka tie ir autoru intelektuālā jaunrade" [16].

40. Šajā ziņā Tiesa arī ir norādījusi, ka par autora intelekta radītu darbu runa ir tad, ja darbs atspoguļo viņa personību: tā tas ir tad, ja autors, izstrādājot darbu, ir varējis veikt brīvas un radošas izvēles [17]. Turklāt tā ir norādījusi, ka parasti vajadzīgā oriģinalitāte nepiemīt tad, ja darba īpašības nosaka tā tehniskā funkcija [18].

41. Tas, ko direktīvas autors ir centies panākt, būtībā ir sava veida kompromiss/dažādu tādu pieeju saskaņošana, kas pastāvēja dažādās Savienības valstīs direktīvas pieņemšanas brīdī. Aizsardzībai atbilstoši autortiesībām tika izvēlēta "stingrāka" paradigma, kas raksturīga valstīm, kurās valda kontinentālās tradīcijas, savukārt "sui generis" aizsardzībai tika izmantots atsauces kritērijs, kas faktiski ir tuvāks tam, kas ir raksturīgs *common law* tradīcijai [19].

42. Kā redzams, runa drīzāk ir par vispārīgām norādēm, ko turklāt vairs nav nepieciešams paplašināt, jo, kā jau norādīju iepriekš, futbola spēļu programmas gadījumā datubāzē tiek apkopoti autonomi un jau pilnīgi informatīvi dati, *kas neiegūst nekādu papildu nozīmi pēc to iekļaušanas minētajā datubāzē.*

13 — Jau sākotnējā Komisijas 1992. gada 13. maija direktīvas priekšlikumā (COM(92) 24, galīgā redakcija) ar oriģinalitāti saistītās atšķirības valstu starpā bija norādītas kā viens no iemesliem, kas mudina saskaņot datubāzu aizsardzību (skat. 2.2.5. punktu).

14 — Padomes 1991. gada 14. maija Direktīva 91/250/EEK par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV L 122, 42. lpp.).

15 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/116/EK par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (kodificēta versija) (OV L 372, 12. lpp.).

16 — 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-5/08 *Infopaq International* (Krājums, I-6569. lpp., 35. punkts). Turklāt ir jānorāda, ka trīs tikko minētajās direktīvās ir izmantota terminoloģija, kas dažās valodās ir identiska, bet citās (piemēram, itāļu valodā), kaut arī tajās ir nelielas atšķirības, skaidri liecina par likumdevēja nodomu atsaukties uz vienu un to pašu jēdzienu.

17 — 2011. gada 1. decembra spriedums lietā C-145/10 *Painer*, 88. un 89. punkts.

18 — 2010. gada 22. decembra spriedums lietā C-393/09 *Bezpečnostní softwarová asociace* (Krājums, I-13971. lpp., 49. punkts).

19 — Šajā ziņā skat. arī Komisijas *Working Paper* (minēts 6. zemsvītras piezīmē, 1.1. punkts).

43. Tas, ka autortiesību aizsardzība attiecībā uz datubāzēm ir pakļauta diezgan stingrai prasībai par oriģinalitāti, protams, nenozīmē, ka "mehāniskām" pūlēm, kas pieliktas datu iegūšanai, direktīvā nav nozīmes. Gluži pretēji, tās 7. panta, kas attiecas uz "sui generis" aizsardzību, galvenais mērķis ir aizsargāt tieši šādas darbības. Tas, ka Tiesa ir izslēgusi tā piemērošanu futbola spēļu programmu gadījumā, nemazina tā nozīmi kopumā.

44. Turklāt ir jāatzīst, ka principā arī futbola spēļu programma ar atsevišķiem nosacījumiem var tikt aizsargāta ar autortiesībām, ja tās īstenošanai autors faktiski ievieš pietiekami oriģinālus elementus. Piemēram, programma, kam ir raksturīgs īpašs spēļu izkārtojuma veids, izmantojot krāsas un citus grafiskus elementus, bez šaubām, varētu saņemt autortiesību aizsardzību, pamatojoties uz direktīvu. Tomēr šāda aizsardzība attiektos tikai uz izkārtojuma *veidu*, nevis uz tajā iekļautajiem datiem. Šajā gadījumā nešķiet, ka futbola spēļu programmu, ko sagatavojušas sabiedrības, kuras organizē čempionātus, raksturotu kāds oriģināls datu noformējuma veids: tomēr valsts tiesai šāds apstāklis ir jāpārbauda, šajā sakarā ņemot vērā arī iepriekš minētās norādes, ko sniegusi Tiesa.

G – *Secinājums par pirmo prejudiciālo jautājumu*

45. Trīs apakšjautājumu izskatīšana ļāva noskaidrot dažus būtiskus tādas datubāzu aizsardzības aspektus, ko sniedz autortiesības, pamatojoties uz direktīvu. Tika noskaidrots, ka pūles, kas pieliktas datu radīšanai, nevar tikt ņemtas vērā, lai novērtētu tiesības uz datubāzes kā tādas aizsardzību (pirmais apakšjautājums). Otrkārt, tika norādīts, ka, lai gan jaunu elementu pievienošana jau esošiem datiem kā sekas to iekļaušanai datubāzē var būt būtiska, lai novērtētu, vai pastāv tiesības uz aizsardzību, gadījumā, kad runa ir par vairākām datubāzē ietvertām futbola spēlēm, nepastāv nekāda jau esošo datu "papildināšana" (otrais apakšjautājums). Visbeidzot tika atzīts, ka ar pūļu vai spēju pielietošanu vien nepietiek, lai datubāzi atzītu par intelekta radītu darbu, ko aizsargā autortiesības (trešais apakšjautājums). Ņemot vērā šos apsvērumus, ir iespējams sniegt atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu.

46. Tādējādi es iesaku Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt tā, ka datubāze var tikt aizsargāta ar autortiesībām Direktīvas 96/9/EK 3. panta nozīmē tikai tad, ja tā ir oriģināls tās autora intelekta radīts darbs. Līdz ar to nevar ņemt vērā darbības, kas veiktas datu radīšanai. Futbola spēļu programmas gadījumā datu radīšanas darbību veido visu to elementu noteikšana, kas attiecas uz katru atsevišķu spēli.

IV – Par otro prejudiciālo jautājumu

47. Uzdodot otro prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu norādīt, vai uz autortiesībām balstīta aizsardzība, kas ir norādīta direktīvā, ir vienīgā iespējamā šāda veida aizsardzība attiecībā uz datubāzi, vai arī, gluži pretēji, valsts tiesībās šādu aizsardzību var atzīt arī datubāzēm, kas direktīvas nozīmē neatbilst paredzētajām prasībām.

48. Pati valsts tiesa savā rīkojumā skaidri norāda, ka tai ir tikai nelielas šaubas par atbildi uz jautājumu un faktiski tas ir ātri atrisināms. Ir skaidrs, ka jautājumā par datubāzu aizsardzību ar autortiesībām ar direktīvu ir veikta pilnīga saskaņošana, kas nepieļauj valsts līmenī atzītas papildu tiesības.

49. Aplūkojot direktīvas preambulas apsvērumus, neapšaubāmi ir redzams, ka tāda bija likumdevēja griba. Piemēram, preambulas 3. apsvērumā ir norādīts:

"tā kā atšķirības, kas traucē iekšējā tirgus darbībai, ir jālikvidē, un jānovērš jaunu šādu atšķirību rašanās, bet atšķirības, kas uz iekšējā tirgus darbību vai Kopienas informācijas tirgus attīstību neatstāj nelabvēlīgu ietekmi, nav jālikvidē un nav jānovērš to rašanās".

50. Direktīvas preambulas 12. apsvērumā ir pausts tāds pats viedoklis:

"tā kā Kopienā nebūs ieguldījumu modernās informācijas uzkrāšanas un apstrādes sistēmās, ja datubāzu veidotāju tiesību aizsardzībai netiks ieviests stabils un vienāds tiesiskās aizsardzības režīms".

51. Katrā ziņā arguments, kas pilnībā atrisina jautājumu, manuprāt, ir ietverts direktīvas 14. pantā. Šajā tiesību normā ir paredzēts īpašs pārejas režīms attiecībā uz datubāzēm, kas iepriekš bija aizsargātas ar autortiesībām, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, un kas neatbilst prasībām, lai tās tiktu aizsargātas, pamatojoties uz autortiesībām direktīvas nozīmē. Šādas datubāzes saglabā autortiesību sniegto aizsardzību arī atlikušajā aizsardzības laika posmā, kas ir noteikts, pamatojoties uz valsts režīmu, kurš bija spēkā pirms direktīvas. Acīmredzams ir tas, ka tiesību normai nebūtu nekādas nozīmes, ja pēc direktīvas stāšanās spēkā valsts tiesībās bez ierobežojumiem laikā varētu turpināt atzīt aizsardzību datubāzei, kas neatbilst direktīvā paredzētajām prasībām. Ja tas tā būtu, "valsts" autortiesības joprojām būtu piemērojamas autonomi un nebūtu nekādas vajadzības paredzēt pārejas noteikumu attiecībā uz datubāzēm, kas direktīvas nozīmē nav pietiekami oriģinālas, lai tām nodrošinātu šādu aizsardzību.

52. Tādējādi uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tā, ka direktīva nepieļauj, ka valsts tiesībās tiek atzīta autortiesību aizsardzība datubāzei, kas neatbilst prasībām, kuras ir norādītas šīs direktīvas 3. pantā.

V – Secinājumi

53. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Court of Appeal* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) datubāze var tikt aizsargāta ar autortiesībām atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta Direktīvas 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību 3. pantam tikai tad, ja tā ir oriģināls tās autora intelekta radīts darbs. Šajā nolūkā nevar tikt ņemtas vērā darbības, kas veiktas datu radīšanai. Futbola spēļu programmas gadījumā datu radīšanas darbību veido visu to elementu noteikšana, kas attiecas uz katru atsevišķu spēli;

2) minētā direktīva nepieļauj, ka valsts tiesībās tiek atzīta autortiesību aizsardzība datubāzei, kas neatbilst prasībām, kuras ir norādītas šīs direktīvas 3. pantā.